

„Soča“

izhaja vsak petek o polne in velja s prilogo „Primorec“ in „Gospodarski List“ vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto gld. 4-40.
pol leta 2-20.
četrt leta 1-10.

Za tuje dežele toliko več, kolikor je večja poština.

Delavcem in drugim manj premožnim povini naročnikom naročnino znižamo, ako se oglašajo pri upravnistvu.

„Primorec“ izhaja vsakih 14 dni ob enem z neravnimi (nepar) „Sočinskimi“ številkami.

„Gospodarski List“ izhaja in se prilaga vsak mesec v obsegu 16 strani. Kadar je v petek praznik, izidejo listi že v četrtek.

SOČA

(Izdaja za deželo)

Oznanila

in „poslanice“ plačujejo se za štiristopno petit-vrsto:

Večkrat se plačuje. Za večje širke po prosti. Poslaničarji, ki se v lo-bakarnah, v Gorici, in v Solški ulici, v Trstu pri Lavrenčiču nasproti vel. vo-jasnice in pri Pipanu v ulici Ponte della Fabra po 8 kr.

Dopisi pošiljajo naj se uredništvu, na-ročnina in reklamacije pa upravnistvu „Soče“. — Neplačanih pism uredništvo ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnistvo je v Mar-zinjčevi hiši, Via del Mercato št. 12, II.

„Slovenski Narod“ o dr. A. Gregorčiču.

Malo potem, ko je najnovejši „trgovce s slovensko poštenostjo“, ubegli laski markiz Obizzi, v svoji brezmejni drznosti s skrajno podlostjo napadal poslanca dr. A. Gregorčiča in pozival ga, naj odloži mandat v prid „jeklenemu značaju“ vitezu Tonkliju, oglašil se je „Slovenski Narod“ s celo vrsto člankov, v katerih je prav krepko povdarjal vsestransko delavnost dr. Gregorčiča v proračunskem odseku državnega zbora. Veseli nas ta nepristranska sodba najstarejšega slovenkega dnevnika, o katerem veleradikalni in ob enem velepoštovni markiz vendar ne bo trdil, da je podkupljen od vlade. Ker vemo, da veliko naših citateljev ne dobi pred očer „Slov. Narod“, podamo jim glavne odstavke iz rečenih člankov.

V št. 66, z dne 22. marca siba najposrejši precej tužno postopanje poslanca Šukljeja v istem odseku, ki se je odlikoval z obhajevanjem vredno močestnostjo. Potem pa nadaljuje:

„Za pri namni upravi je vrlj naš poslanec dr. Gregorčič, skoraj bi rekli, v senco postavil poslanca Šukljeja. Komaj se je nekako ozdravil, že je prišel na Dunaj, da se udeleži razprav v proračunskem odseku, kjer je jedini zastopnik slovenske protikoali-cije. Delovanje tega poslanca v omenjenem odseku odlikovalo se je pred vsem s tem, da ni utisnil svojih zahtev na ožjo svojo okrajino, kar vsaki tako radi storijo nekateri poslanci. Odlikovalo se je tudi s tem, da se ni v nikakoli nasprotje stavil s poslancom Šukljejem in da je tega podpiral, kjer je bilo potrebno. Poslanec dr. Gregorčič pa nasprotno oblikoval ni dobil pri svojem slovenskem tovarišu potrebne podpore, kar je iz dvojnega obzira obžalovati. Obžalovati je to najprej zato, ker je vlada molčanje poslanca Šukljeja prej kot ne tolmatila si tako, da Gregorčičeve zahteve niso utemeljene, če se vendar tako odličnemu slovenskemu državno-mu poslancu kot je Šuklje ni videlo vredno, da bi zanje spregovoril besedico. Obžalovati pa je to tudi radi tega, ker se nam je ne-hote urinila misel, da je poslanec Šuklje do-stikrat radi tega molčal, ker je bil morda mnenja, da mu ne kaže podpirati dra. Gre-gorčiča, in sicer radi tega ne, ker je ravno iz Hohenwartovega kluba izstopil. Mi bi slo-venke države poslance, ki so se danes član Hohenwartovega kluba, prav resno svarili proti vsakemu koraku, s kojega bi se sklepali dalo, da se hočejo oni nad svojimi tovariši, ki so izstopili iz omenjenega kluba, maščevati na ta način, da bi jih ne podpirali v boju za naše narodne težnje ter jim tako nekako ad oculos dokazali, kako so napačno postopali ko so stari klub zapustili. Se danes smo mnenja, da koalicijske ne sme postati visoka stena med slovenskimi državnimi poslanci, če tudi so ločeni v dva tabora. Kadar se gre za splošne koristi slovenske narodnosti, takrat morajo biti jedini vsi slovenski poslanci in če bi hoteli slovenski koaliranci tukaj vodo kaliti, skalili jo bodo sami sebi. Priznavamo, da je poslanec dr. Gregorčič pri razpravah proračunskega odseka v tem pogledu prav pravilno postopal in le obžalujemo, da o pro-fesorju Šukljeju, ki je morda nehoté nekoliko grešil, tega trdititi ne moremo. Vsekako pa se od naučne uprave prej ločiti ne moremo, nego da opozarjamo občinstvo, kako se je posla-nec Gregorčič goreče potegoval za vse tiste narodne težnje, za katere so hoteli slovenski poslanci v Hohenwartovem klubu dobiti po-zorstvo, o katerih govori znana resolucija. Omenjal je poslanec Gregorčič, da ima par tisuč Nemcev, večinoma uradnikov in vojakov, na Primorskem nemško gimnazijo v Gorici,

Trstu in Pulju, ter nemški realki v Gorici in Trstu; da imajo Lahi državno gimnazijo v Kopru ter mestno gimnazijo in realko v Trstu. Le Slovenci in Hrvatji, kojih je na Goriskem in v Istri dve tretjini, nimajo ne jedne sred-nje sole! Zahteval je, da naj se ustanovi hr-vatska gimnazija v Pazinu in slovenske pa-ralelke na gimnaziji v Gorici. Tu bi bil po-slanec Šuklje pridobil si veliko zaslugo, da je z vso odločnostjo svojega goriskega tova-riša podpiral.

Sedaj pa prestopimo k justični upravi, koju vodi v naši državi znani grof Schön-born, ki je med nami Slovenci vzlic temu, da ga je koalicijska na vrhni obdržala, ter tako rekoč kot posebno pridobitev Hohenwartovega kluba v ministerstvo poslala, silno nepriljubljen mi-nister. In morda je koalicijska v Sloveniji ravno zategadelj tako sovražena, ker je grof Schönborn, ki je Slovenec z nekako aristo-kratsko visokostjo preziral, tudi v koalicijski vladi ostal pravosodni mi-nister! In ne da se tajiti, da pri pravosodni nismo napredovali, odkar je odlozil ministerstvo baron Pražak. Nasprotno — ravno v dobi, v kateri opravlja ministerstvo grof Schönborn, kazala so naša sodnijska obdobja nekako nervozno ljubezen do nemškega jezika. Poročila o ruheznihi, koja sodnijski sluge v pravilni nemščini nikdar pi-sati ne morejo, izročajo se sodiščem v grozni in osudni nemščini, koje živ krst ne umé! Sodbe izdajajo se v nemščini, če se v akti nahaja samo jedna nemška beseda in to tudi takrat, če je bila tožba v slovenskem jeziku vložena! In naše deželno sodišče v Ljubljani povspelo se je že do najvišjega vrhunca ter svojim slovenskim odlokom na čelo zapistuje svojo nemško firmo: „K. k. Landesgericht in Laibach“. Dalje se je imenoval ravno pri tem sodišču zdravnik, ki niti v besedi niti v pisavi ni več slovenskemu jeziku in kojega imenovanje naj služi v dokaz, da visji krogi še vedno menijo, da med Slovenci uradniki lahko izhajajo, če tudi z ljudstvom govoriti ne morejo. In porotne sodnije, kako se sestav-ljajo na Goriskem in spodnjem Stajerskem? Vse sila zaide med porotnike Slovence kakor bela vrana. Večinoma pa so porotniki samo Lahi ali Nemci, dasi je porotniški posel po-doben nekaki davčni dolžnosti, koja bi mora-la zadevati vse sposobne državljane v jed-naki meri. Nočemo govoriti o vzrokih, s kojih je vse to nastalo: znani so in malo varen bi bi list, ki bi o njih pisal. Poslanec v pro-računskem odseku pa bi ničesar ne zabranje-valo odkriti resnico ter imenovati reč s pra-vim imenom. Ali zopet je slovenskih koali-rancev zastopnik v proračunskem odseku dosledno molčal, prav tako, kakor bi se nam pod grofom Schönbornom kuhali samo egi-ptovski lonci. Če je morda profesor Šuklje s pravosodno upravo zadovoljen, mi nismo za-dovoljni in pritožb imamo obilo in le obža-lovati je, da poslanec Šuklje niti ne slutí ne, da Slovincem grof Schönborn ni všeč.

Kako drugače je zopet postopal poslanec dr. Gregorčič! In tudi tukaj naglašamo z ve-liko radostjo, da naš vrlj goriski poslanec ni omejil svojega delovanja na gorisko pokneženo grofijo; bil je temveč zastopnik celega Slo-venstva v proračunskem odseku in žal, da je bil, kakor vse kaže, v tem odseku jedini zastopnik Slovenstva! Potegoval se je za vseučiliščno stolico s slovenskim učnim jezi-kom ters tem odstranil nekako tisto napako, ki se je bila pripetila pri razpravi o naučenem ministerstvu, kjer se ta stolica ni zahtevala! Istotako je tožil poslanec dr. Gregorčič, da še slovenske tiskovine, ktere je dalo pravosodno ministerstvo tiskati, niti tam, kjer poslujejo slovenščine popolnoma zmožni sodniki, za-dostno ne rabijo. Občudujemo poslanca dr.

Gregorčič-a, da je o vsaki stvari tako izvrstno poučen! Ker živa resnica je, da te tiskovine se celo na Kranjskem ne pridejo v tisti meri v porabo, kakor bi bilo želeli. Le prerado pusté sodišča te tiskovine da jih molji razje-dajo v kakem skritem kotu, kar je sevé naj-bojši dokaz, da so te tiskovine nepotrebne.

Bridko je tožil dr. Gregorčič o razmerah glede porotniških sodnij na Primorskem in posebno v Gorici, kjer se izključujejo od po-rot Slovinci samo zaradi tega, ker niso zmožni italijanskega jezika. Mnogo je v tem oziru govoril goriski poslanec ali bil je glas vpijo-čega v puščavi, in usta njegovega tovariša bila so kakor tista zapечатena knjiga, koju je gle-dal sv. Janez v svojem skrivnem razodevanju!

Najvažnejše, kar je sprožil dr. Gregor-čič, dozdeva se nam njegov poziv, da naj bi najvišji sodni dvor izdal svoje sodbe tudi v slovenskem jeziku. Ne radi stvari same, tem-več zategadelj, ker imamo tukaj največ upa-nja, da se uresniči naše zahteve. Znano je pa tudi, da se sodiščem po slovenskem urzi slovenščina radi tega, ker jim visja sodišča nalagajo, da imajo na slovenščino preložiti visjesodnijske razsodbe. S tem se posel prvih sodišč pomnoži in vsekako ostane neprijeten vtis, kakor bi visja sodišča imela slovenščino nekako prezirati in v stran potiskati. Če bi visja sodišča svoje sodbe ob jednom, ko jih izdajo v nemškem jeziku, izdala tudi v slo-venščini, bi se veljava slovenskega uradnega jezika posebno pri spodnjih instancijah po-množila, ter se potem sodniki ne bi upali več pri izdajanju sodb prezreti pravice slovenskega jezika, kakor jih sedaj prezirajo, češ, vsaj vi-sja sodišča ilak nikake važnosti temu jeziku ne prilagajo, ker se jim niti umestno ne vidi, da bi svoje sodbe na ta jezik prelagala!

O organizaciji najvišjega sodnega dvora na Dunaji izdal se je patent z dne 7. avgusta 1850. št. 325 drž. zak. V § 27. tega patenta je določeno: „Če se je razpravljalo v kakem drugem in ne v nemškem jeziku, ima naj-višji sodni dvor svojo ukrenbo v stvari z razlogi izdati v jeziku, v kojem se je vodila razprava pri prvi instancijski, in tudi v nemškem jeziku. Tako se glasi zakon. Ali resnica je, da najvišji sodni dvor Dunajski niti jedne sodbe v slovenskem jeziku izdal ni, dasi je brezštevilo krat sodil v zadevah, koje so se pri prvi instancijski v slovenščini razpravljale. Kaj takega je samo v Avstriji mogoče in ve-liko zaslugo stekel si je dr. Gregorčič, ko je justičnega ministra opozarjal na omenjeni za-kon, ki se od leta 1850. sem, nam Slovincem na škodo nikdar izpolnil ni. Skrbeti je nam torej, da se vse to ne pozabi in da se celi slovenski narod združi z dr. Gregorčičem ter energično zahteva, da se mu že vendar je-denkrat dodeli tisto, h čemur je opravičen po § 27. pat. z dne 7. avgusta 1850. št. 325 drž. zak.

Dalje je dr. Gregorčič dokazoval, da nalagajo sedanje srednje sole na Primorskem in posebej v Gorici domačemu prebivalstvu večja bremena nego jih nosijo državljani drugih dežel. Ostro je kritikoval razmere ljudskega šolstva v Gorici in v Trstu, kjer hodijo Slovenci križev-pot, ne da bi mogli priti do svojih ljudskih sol.

Istotako se je pritoževal dr. Gregorčič, da je v Istri premalo ljudskih sol, in končno spominjal se je žalostnih razmer glede na ljudsko šolstvo med koroškimi Slovenci, ter zahteval, da naj ministerstvo poskrbi, da se vprašanje o učnem jeziku v ljudskih solah na Koroškem prej kot prej tako reši, kakor zahtevajo šolski in državni temeljni zakoni.

Skrben je bil torej poslanec dr. Gre-gorčič za vse, in ničesar ni spustil s svojega pogleda, še celo izobraževališča za učitelje v Kopru ne, da si je le to dosti bolje urejeno

oč znanega Ljubljanskega zavoda, kjer ima prvo besedo strastni kočevar Linhart. Nikjer pa ga ni podpiral poslanec Šuklje in niti toliko mu vestni poslanec dr. Gregorčič ni služil v izgled, da bi bil kaj spregovoril o neznosnem položaji naše učiteljske priprav-nice, ter glede nje vsaj tiste reforme zahteva-l, kakor jih je zahteval naš deželni zbor, na kojega je obljubil Mađevski ozirati se pri tacih in jednacihi prilikah. Ali Šuklje je mol-čal in naša pripravnica bode prej kot ne prav v kratkem izročena vodji Linhartu!

Z dveh različenih strani smo dobili ob-jednem zanimivo novico, ki se tiče urado-vanja v hrvatskem jeziku pri najvišji naši sodni instanci. Postati moramo pri njej in premišljevali! Novica je, da bode odloj najvišje sodišče izdajalo v hrvatskih prav-dah, ki mu pridejo iz Dalmacije, svoje odločbe tudi v hrvatskem jeziku. Že so poklenili uradnika, hrvaščine večega na Du-naj, da bode prevajal koncepte najvišjesodnih odločb na jezik hrvatski. Najvišje sodišče bode torej silno poskrbelo hrvatski prevod, — s prevajanjem se ne bode treba več mu-čiti sodnim uradnikom na prvi instanci, — stranke dobé v istini odločbe z besedilom, katero je določilo sodeče sodišče! To velja sedaj za Dalmacijo in vsakomur se mora usiliti vprašanje: zakaj se ni ta pametna in zakonita uredba takoj raztegnila tudi na hr-vatske pravde, katere pridejo pred najvišje sodišče iz področja višjega sodišča — tr-zaskega? Saj gre tu in tam za isti hrvatski jezik, tu in tam za izvršitev istega zakona, — zakaj bi torej tudi istrski Hrvatje, prav tako kakor dalmatinski, ne dobivali od naj-višjega sodišča hrvatskih odločb, nego bi se morali tudi v bodoče zadovoljiti z intimati, kojih hrvaščina priskrbi najnižja sodna in-stanca? Ne dvomimo, da b-četa istrska po-slanca gospoda Laginja in Škarič s tovariši vred pri prvi priliki zahtevala poj-snila glede tega protislovja. Idimo pa še dal, dasi osta-nemo na istem stališču, in vprašati se mo-ramo: Če se je končno dalo Hrvatom, kar jim po naravi in zakonu gre, zakaj se ni še ukrenilo, da najvišje sodišče izdaje tudi na slovenske pravne stvari svoje odločbe v slovenskem jeziku?

Stavi to zadnje vprašanje slovenskemu politiku prevladujoče vrste, pa oblije ti ga kurja polt! Še nedavno smo čuli slovenskega državnega poslanca, ki je rekel, da bi si pred letom dni ne upal staviti takega vprašanja do justičnega ministra. Silno smo postali mehki in — previdni, če si ne upamo zahtevati niti tistega, kar nam ponuja jasna be-seda zakona! Pravo junaštvo se je torej mo-ralo zadeti, da je letos nedavno v budget-nem odseku poslanec Gregorčič sprožil isto vprašanje in vzklicujoč se na statut naj-višjega sodišča zahteval, da naj ta najvišja instanca izda odločbe v slovenskih pravdah na slovenskem jeziku. Bojazen je bila neo-pravičena, minister Schönborn je odgovoril bolj ugodno, nego bi „rebus sic stantibus“ na njegovem mestu storil kak slovenski dr-žavni poslanec, na katerega bi lahko s prstom pokazali. Pravosodni minister je v svojem od-govoru pripoznal, da je slovensko uradovanje čedalje bolj ekstenzivno in da je potreba spraviti slovenski jezik v veljavo tudi pri naj-višjem sodišču v smislu dr. Gregorčiče-vega vprašanja. Zategadelj nastane danes za nas živo vprašanje, zakaj se ni ukrenilo tudi za slovenski jezik isto, kar se nam po-roča glede hrvaščine v Dalmaciji? Ovine da-nes ni nobene, da se ustreže tuč tej, mi po-navljamo, jasno zakoniti zahtevi Slovencev. Kdor bi trdil, da jezik naš ni v to še gođen, tega bi osmešil faktum ekstenzivnega sloven-

skega uradovanja na nižjih instancah. Da je jezik zadostno razvit, to kažejo gromade zgol slovenskih pravnih, slovenskih razsodb in rešil, to kažejo — prevodi, ki se že dandanes „per nefas“ delajo za višje instance od nižjih sodišč. Naša zahteva pa gre samo na to, da se, če že ne original, pa vsaj prevod odločbe napravi tam pri tisti instanci, katera je odločbo sama sklenila. Ta zahteva izvira iz ozira na pametno poslovanje in moramo se čuditi, da se višje sodišče osobito v Gradci še danes temu upira, nalagajoč nižjim instancam, naj se ukvarjajo s prelagnjem nesvojih odločb. Glede najvišjega sodišča pa, kakor rečeno, naravnost zakon velevala, da je izdajati odločbe njegove tudi v slovenskem jeziku. Tu je torej treba zastaviti vse politične in če, da se pribori nam tisto, kar se je uvedlo sedaj za dalmatinske Hrvate — in potem bode moralo iti za najvišjim sodiščem tudi to in ono višje sodišče. Pravni nazor justičnega ministra je na naši strani, kakor vse kaže, in skrb vseh naših državnih poslancev mora biti, da brez odloga pripravijo ministra do energičnih korakov, do sporazumljenja z najvišjim sodiščem v tej, za nas prevažni stvari. Res je žalibog, da nekateri dvorni svetniki pri najvišjem sodišču, kolikor nam jih je soditi po njih preteklosti, ne utegnejo biti naklonjeni tej naši zahtevi (radi bi se motili!) — toda končno bodo odločili le razlogi, ne golo glasovanje, razlogi pa govore vsi, brez izjeme tako, kakor želimo mi. „Caveant ergo, consules!“

„Slov. Narod od torka št. 69. razpravlja o žalostnih razmerah pri političnih uradih na Slovenskem, kakó se tam kaj delajo vse možne ovire slovensčini in kakó so politične službe dandanes nekako le plemičem pristojne. Zato se Slovenci takó redko posvečujejo takej službi in zato nam pri vseh uradih te vrste pomanjkuje našega jezika večših uradnikov. Potem pa piše:

Ničesar več ne omenjamo, ne govorimo tudi o tem ne, kako se slovensčini sploh in posebej godi pri naših političnih uradih bodi si na Kranjskem, bodi si po drugih kronavinah! Toliko se ne da tajiti, da ni vse v redu na tem polju, in da se posebej na Kranjskem prikazujejo razmere, ki so vse drugo, nego zdrave. Obilo je bilo torej povoda, da bi bil spregovoril poslanec Šuklje, ali morda je ter zopet vse prepustil svojemu goriskemu tovarišu dr. Gregorčiču, ki je bolan in utrujen prišel na Dunaj, samo da bi v proračunskem odseku spregovoril vse tisto, kar se je v imenu Slovencev spregovoriti moralo. Da ni bilo dr. Gregorčiča na Dunaju, bi se pri politični upravi v proračunskem odseku ne bila besedica spregovorila, in naši ministri bi lahko živeli v mnenji, da vlada povsod na Koroškem tako, kakor v Primorju, največja zadovoljst meje srečnim narodom, in da se posebej Slovenci na Kranjskem ničesar nimajo opraviti, nego da prav urno praznijo egiptanske lonce, koje baron Hein za nje k ognju pristavlja!“

Iz teh člankov „Slov. Naroda“ je jasno, kakó znajo celó v Ljubljani ceniti delovanje in vsestransko izvedenost našega državnega poslanca. A da se upa proti njemu nastopati tak duševni pritlikavec, kakoršen je Obizzi, to je za goriske Slovence neodpusten skandal.

Minister Madeyski v Gorici.

Sinoči z brzovlakom ob 9½ prišel je v Gorico naučni minister dr. Stanislav vitez Madeyski pl. Poraj s svojo milostno gospo soprogo. Obi sta bila v navadni potni obleki. Visokorodna gospa je v cvetu let, prijetne in prikupljive zunanosti, a s svojim krasno zvenečim glasom najprijazneje upliva na tistega, komur je dana častna prilika, da more z njo govoriti. Pri sprejemu je bila prav živahna, ljubezniva, zgovorna, kar je dokazovalo, da je potovanja ni utrudilo; to je osrčilo tudi našega prejasnega gospoda župana, da jej je spoštljivo poljubil roko in se ji ponudil za cicerona, ako bi si hotel ogledati znamenitosti goriskega mesta. — Tudi minister sam je na prvi pogled kaj prijazen, prikupljiv gospod, pravi slovanski značaj, kakoršnega more zopet le slovansko srce prav razumeti in po vrednosti ceniti.

K sprejemu na kolodvor so došli: Njegova Prezvzišenost deželni glavar grof Franc

Coronini-Cronberg, namestniški svetnik Alojzij vitez Bosizio, mestni župan dr. Josip vitez Maurovich, a poleg njih policijski komisar Contin z še jednim uradnikom. — Deželni glavar je prvi sprejel ministra, ker sta pač že stara znanca. Na to so se vsrše navadne predstave in po kratkem pogovoru je gospoda odšla skozi čakalnice prvega razreda k vozovni. Prvi je šel deželni glavar z ministrom visokorodno gospo soprogo, za njima pa Njegova Prezvzišenost minister Madeyski v spremstvu gg. namestniškega svetovca in mestnega župana. Pred kolodvorom se je vršil še kratek pogovor in na to se je gospoda odpeljala v hotel južne železnice, kjer sta visoka gosta imela pripravljeno večerjo in stanovanje.

Slovenci goriskega mesta in dežele pri tej priliki z odprtimi srci sprejemamo v svojo sredo tega odličnega sina slavnega poljskega naroda, ki nam je po jeziku, po duhu in po krvi takó blizu, takó soroden, kakor brat bratu. Med Slovenci je itak že krepko vzrasla zavest o slovanski zavezaniosti in naše srce objema z jednako ljubeznijo vse slovanske narode. In da med temi zavzemajo Poljaki odlično mesto, je naravno, kajti nared poljski imi slovečo in za vse Slovansko pončno preteklost, ako se sploh hočemo iz preteklosti učiti za prihodnost. Pa tudi za poljsko književnost se Slovenci živo zanimamo. Naša „Slovanska knjižnica“ izhaja n. pr. se le pol leta, a prinesla je že več prevodov iz poljščine.

Umevno je tedaj, da Slovenci od srečanja privoščimo bratskemu narodu poljskemu, da imajo kar dva svoja odlična sinova v ministerstvu, zlasti da imajo baš prevažno naučno ministerstvo v rokah Poljak, katerega poleg mnogih drugih lepih lastnostij diči tudi prava slovanska prijaznost in pravicoljubje. In baš zato smo prepričani, da bo v svojem področju tudi nam Slovincem nepristranski delil le pravico, saj drugega nečemo nego le to, kar je naše, kar nam tiče po božjih in državnih zakonih. In v tem trdnem prepričanju pozdravljamo s staro slovansko udanostjo Njegovo Prezvzišenost na slovenskih tleh in mu kličemo nasproti svoj presrečni: Dobro nam došel! Naj bi to kratko bivanje na slovenski zemlji njemu in njegovi premilostni gospi soprogi ostalo v spominu, da bi se o prilikah v svoji visoki službi domislil tudi ubogega in na vsej érti poniževanega slovenskega naroda, ki je vendar istokrvni brat slavnemu narodu poljskemu in tu ob državni meji najvarnejši branik proti sovražnim nakanam irredente.

O ministru Madeyskem smo že v jeseni ob nastopu priobčili nekaj črtic. Toda nič ne bo škodilo, ako ponovimo par črtic iz njegovega življenja. Rojen je bil l. 1841. v Siemniavi v Galiciji; gimnazijo je dovršil v Breszovu, pravne nauke pa v Krakovu in Lvovu in je l. 1864. stopil v državno službo: dve leti pozneje je postal doktor, l. 1868. pa sodni pristav. Dve leti pozneje, ko je stal ministerstvu na čelu Poljak Potocki, prišel je v gauski oddelok pravosodnega ministerstva, katero je pa zopet zapustil, ko je dr. Glaser postal njegov minister. Takrat je opustil državno službo in se je l. 1872. ustanovil kot notar v Liszki pri Krakovu. L. 1875. se je preselil v Brzesko, kjer je bil leto pozneje izvoljen županom. Pozneje je bil izvoljen v okrajni zastop, 30. jun. 1879. pa so ga volile v državni zbor kmečke obeine okraja Bchnia-Brzesko. L. 1885. je bil zopet pozvan v pravosodno ministerstvo. Pri zadnjih volitvah so ga volila 4. marca 91. mesta Biala, Novisadec i. dr. v državni zbor. Ob enem je tudi zastopnik veleposestva krakovskega okraja v deželnem zboru.

Ko pišemo te vrste, bliža se že l. popolnoči. O ministrovem bivanju v Gorici do poldne bomo morebiti niže kaj več poročali. Toliko pa povemo že zdaj, da ministrov namen je, obiskati do poldne tri tukajšnje srednje šole, ob l. popoldne pojde v slovensko vas Št. Peter, kjer bo gost deželnega glavarja in tamošnjega župana prevz. gosp. grofa Franca Croninija. Med obedom bo svirala mestna godba goriska. Popoldne morebiti pogleda še v kako ljudsko solo, a zvečer se odpelje na Dunaj.

Deputacija ne bo sprejemal, ker ni časa za to. Sinoči takoj ob prihodu so mu bile naznanjene tri slovenske deputacije.

Prva bi bila v imenu slovenskih starišev v Gorici, ki prosijo za slovensko ljudsko solo. Slovenski c. kr. okrajni šolski svet je

ustanovil v Podgori laško solo za 25 otrok (tretje leto obstanka te šole jih je komaj 32, torej nezakonito število!), a med temi mnogo njih iz Italije, vsi pa takih starišev, ki so tovarniški delavci in so takó v Podgori le od danes do jutri. Nasproti temu se pa mestra gosposka brani ustanoviti v Gorici slovensko solo, dasi so nas le l. 1890. našli nad 3200, v resnici pa nas je vsaj dvakrat toliko. In ker plačujemo davke v denarju in krvi, želimo tudi uživati vse pravice, katere nam dovoljuje zakon, zlasti državni šolski zakon. To je želimo si slovenskih šol, da bi se naši otroci ne potujčevali in da bi takó ne množili vrst irredente, kakoršno sramoto nam čisto delajo naši renegati. Te želje bi izrekla prva deputacija.

Druga deputacija bi bila slovenskega političnega društva „Sloga“ kot vzdrževalka slovenske petrazredne ljudske šole. Ta deputacija bi ministru naprosila, da bi se na svoje oči prepričal o „Slogini“ soli, v kateri je letos okoli 320 otrok. Ali je pravično, da mora zasebno društvo skrbeti za šolski pouk? Ali je pravično, da morajo slovenski rokoljubi teden za tednom skladati radodarne doneske za vzdrževanje te šole, kakoršne razkazujejo navadno vsakih 14 dni in takó tudi v današnji številki? Otroci so tukaj! Ali ni torej dolžnost goriskega mesta, da skrbi za šolski pouk v maternem jeziku? Ta šola stane društvo okoli 4000 gld. na leto. Politično društvo ne more in ne mara nositi tega bremena namesto goriskega mesta, ker ni pravično, da moramo Slovenci plačevati vse davke kakor Lahi, a za svoje šole da morame še posebej segati globoko v žep.

Tretja deputacija bi obsegala sedem odličnih gg. županov iz goriske okolice: prosila bi slovensko za obrtno nadaljevalno solo ali vsaj vladino podporo, ako bi se ustanovila v Gorici. Razložila bi mu živo potrebo take šole, ker slovenskih obrtnih učencev je veliko več nego lastnih, a sedanja laška obrtna šola ne mara izpolnovati pogojev, pod katerimi je sprejela deželno podporo letnih 1000 gld., namreč, da bi ustanovila slovenske paralele. Deputacija bi dalje izrekla ministru vroče želje cele dežele, da se na goriski gimnaziji ustanove slovenske paralele. Nemcev ni v deželi, a vendar ste obé srednji soli nemški; s tem je naši mladini pot do višje izobrazbe velikokrat zaprta ali pa veliko težja. — In ker bi bili v deputaciji štirje udje c. kr. okrajnega šolskega sveta, povedali bi ministru, da je slovenski okraj goriske okolice le za 25 lastnih otrok ustanovil v Podgori laško solo, dasi niso tamkaj stalno bivajoči, a mestni šolski svet goriski se brani ustanoviti slovenske ljudske šole, ko je v mestu na tisoče Slovencev in gotovo nad 800 otrok.

Rekli smo, da ministru ne pripušča skromno odmerjeni čas, da bi sprejemal deputacije: zato se mu torej naše deputacije niso mogle predstaviti. Toda minister itak dobro vé, kaj bi ga deputacije prosile, saj je iste pritožbe in prošnje že slišal. Zato mu te prošnje pa mi zopet prav toplo priporočamo v tem trenutku, ko se še vedno mudi na slovenskih tleh.

Minister je danes do poldne obiskal tukajšnje srednje šole. Umevno je, da si v takó kratkem času ne more narediti jasnega pojma o žalostnih razmerah, ki vladajo na gimnaziji in realki. Zato mu bodo pač še vedno dobro služile interpelacije dr. Rojca in dr. Gregorčiča ter izborna utemeljevanje laškega poslanca dr. Venutija o znanem predlogu, v deželnem zboru goriskem. Pa tudi dr. Gregorčič mu je v državnem zboru pripovedoval o teh skrajno žalostnih in res že neznošnih razmerah, katerih mora biti čim prej konec!

Kar se tiče pa slovenskih ljudskih šol, za katere že več let prosijo premmogi stariši v goriskem mestu, spoznal bi minister na prvi pogled živo potrebo takih šol, ako si ogleda čez skrajne mere prenapolnjeno c. kr. desko vadnico (ki pa niti ne nadomešča ljudske šole) in „Slogino“ petrazredno zasebno ljudsko šolo. Tam bi minister videl, koliko je že zdaj slovenske ukaželjne mladine, brez one, ki postopa po mestnih ulicah brez vsakršnega pouka, ker nima kam iti. Ako bi minister videl to mladino, ni dvoma, da bi odnesel iz Gorice živo prepričanje, kakó v nebo kričeca krivica se godi Slovincem v Gorici, ker mestna oblast neče ustanoviti ljudskih šol v slovenskem jeziku.

V znamenju koalicije.

Iz Ljubljane, 28. marca.

Naši vladni Slovenci so bili silno veseli, da se je osnovala koalicija in vse so hoteli prepričati, da od koalicije vse najboljše pride za Slovence. Plener je postal iz prejšnjega slovonožrca najboljši prijatelj Slovencev in že kar ugiblje, kakó da nam ustreže. Zlata doba je imela nastopiti za nas Slovence. Seveda je bilo mej Slovenci nas več, ki nismo mogli verjeti, da bi Nemci zares nakrat bili tako premenili svojo barvo. Počakati smo hoteli dejanja, da bomo se le potem vladni slavo peli, ako zares za nas stori kaj dobrega.

Sedaj pa že imamo dejanja pred seboj, in zatoorej lahko rečemo, da smo imeli tisti prav, ki nismo od koaličijske vlade ničesa dobrega pričakovali. S Koroškega nam je te dni došla novica, da je učitelj Hugo Moro v Smohoru imenovan okrajnim šolskim nadzornikom za smohorski okraj. To imenovanje je tako značilno, da je vredno, da je malo nižje obesimo da je bodo videli tisti slovenski poslanci, ki sedaj na Dunaju dalje porivajo vladne gare. To je uspeh njih delovanja, katerega naj le zabeležijo zraven tiste slovenske štajerske gimnazije, na katero so že takó ponosni, dasi še sami ne vedo niti kje da bode, še manj pa kedaj.

Kdo je pa ta Hugo Moro? Znan agitator nemškega Schulvereina. Mož pa s tem še ni zadovoljen, temveč se močno bavi tudi s politiko in pri vsaki priliki zabavlja proti nam. Ko je bil nemški „partajtag“ v Celovcu, ga je ta vzgojitelj mladine pozdravil s posebno pesnijo, v kateri so posebno te-le vrste vredne, da se ohranijo potomcem:

Vernichtung muss ihm werden

Dem Drachenwurm, der wiederum wachsen will;

Zermalnen muss der Kärntner ihn, das merket,

Zermalnen, ja, chevor er gross geworden!

Za nadzornika večinoma slovenskih šol je imenovan mož, ki priporoča, da naj nemški Korošci kar zató Slovence, ker mi smo mi tisti Drachenwurm. Kako bode v svojem uradnem poslu postopal, si lahko mislamo: mislimo si pa tudi lahko, kako bodo učitelji v solah pospeševali germanizacijo, da se prikupijo svojemu nadzorniku in še višjim gospodom v Celovcu. Vsaj imenovanje Mora nadzornikom dovolj jasno dokazuje, da mora z vseni močmi delati proti Slovincem, da mora biti prva in zadnja njegova skrb, kako bi strl glavo slovenstvu, kdor hoče kaj postati pod koaličijsko vlado.

Izgovarjali se bodo morda, da taka vlada le zaradi tega postopa na Koroškem proti Slovincem, ker koroški Slovenci se približujejo opoziciji. Toda, prijatelj, čakaj! Kranjski državni poslanci so pač dovolj naklonjeni koaliciji. Saj so vendar na Kranjskem tri najsvetlejšje zvezde koalicije grof Hohenwart, kanonik Klum in prof. Šuklje, da se ne štejejo drugih, ki šepajo za temi vodniki in jim lepo ponižno priključujejo. Mistili bi bili, da bode na nas Kranjce kar rosil blagoslov koalicije. Prav nič podobnega.

Nedavno je bil pri deželnem sodišču imenovan prvni sodnim zdravnikom mož, katerega slovensko znanje je skoro jednako ničli, ki je poleg tega tudi še javen pristav nam nasprotnne stranke. Slovenci so zaradi tega interpelovali justičnega ministra, ki pa najbrž ne bode preveč hiter z odgovorom.

Kake so razmere pri kranjski deželni vladi, o tem sem vam že pisal. Načelnik vlade sam nima potrebnega znanja slovensčine, pri drugih uradnikih pa ni dosti bolje, a pri nekaterih se slabše. Pod Taaffejem se je vsaj pri vsakem razpisu kake službe pri deželni vladi kranjski zahtevalo tudi znanje slovensčine, dasi se je pozneje večkrat tudi služba komu podelila, ki ni znal slovenski. Pod Taaffejem se je vsaj načelno priznavalo, da uradniki kranjske deželne vlade morajo tudi slovenski znati. Zadnji čas se je pa tudi v tem oziru marsikaj spremenilo in to gotovo ne proti volji koaličijske vlade na Dunaju. Razpisani ste dve mesti konceptnih praktikantov z adjutom in v njih se več izrecno ne zahteva znanje slovensčine, temveč samo, da se morajo priložiti tudi spričevala o jezikovnem znanju. Znanje kakega jezika da se zahteva, ni nič povedano, in to gotovo z očitnim namenom, da se se službi lože oddasta slovensčine nevedčima vajencema. Sedaj torej znanje slovensčine ni več izrecen pogoj za nastop kake službe pri deželni vladi. Gospodje poslanci Hohenwartovega kluba so pač

Korneuburg bei Wien.

Priznано najboljši in nazdravejši

določek bobovej kavi.

Priporočen od zdravniških veljakov

ženam, otrokom, na želodec bolnim itd.

Dobiva se povsod. *Sch. Kneipp* 1/2 kila 25 kr. (50 vinarjev)

Neogibno potrebna e za vsako gospodinjstvo in vsacega ki pije kavo,

Kathreiner-jeva Kneipp-ova sladna kava

z okusom bobove kave.

VAŽNO ZA VSAKO GOSPODINJO IN MATER

Zdravje i blagostanje družine je največ v rokah žene in matere! Na-nje se obrača tedaj prošnja za preizkušnje in upeljave „Kathreiner-jeve Kneipp-ove sladne kave“. Ta je najboljši, edino in naravno zdravil določek bobovej kavi. Nijedna gospodinja ne sme nadalje prezirati tega vprašanja. Ono je velevažnega pomena za dobrostanje in za varčno gospodarstvo! V prvič se pomija domači sad, resnično zdravstvena in družinska kava! Sama na sebi vže slastna, zdrava pa redilna, vzdrži „Kathreiner-jeva Kneipp-ova sladna kava“ kot določek bobovi kavi svojo prijetno dišavo. Prične naj se s tretjino določka in more se ga potem po okusu pomnožiti do polovice in še več! Kaka prihranitev tedaj nasproti vsem do sedaj uporabljenim surogatom, kateri so razven tega nevžitni, vrh vsega večinoma zdravju škodljivi i vsekakor le barvila. Da je tudi bobova kava, ako se jo čisto pije, „strup“ in da proizvaja želodčne in živčne bolezni, nagnjenost za mrtvud tresoce se roke, to vč vsaka gospodinja. S kakim veseljem mora biti sprejet določek, kateri poleg omejenih prednostij prepreči, tudi ob enem zdravju nevarne posledice bobove kave! Nezaslišani uspeh od kratke vpeljave je temu najboljši dokaz! „Kathreiner-jeva Kneipp-ova sladna kava“ se razven tega vsega sedaj tako izvrstno izdeluje, da odpade vsaka natančnejša priprava ter se dá kar z bobovo kavo skupaj zmesti in naliti sploh na vsak do sedaj znani način pripravljati. Za bolne in šibke osebe, osobito pa za otroke, brezpogojno ni izvrstnejšega redilnega sredstva od sladne kave, katero se zmelje, 5 minut prekuha, povreje, ocedi in se jej sledujče pridene medu (ali sladkorja) in mleka. Vestna reč vsak materi je, da to poskusi; ne ona, ne otroci ne bodo tega več opustili.

NB. Radi brezeenih ponaredb naj se pazi pri vkupovanju na ime

Kathreiner

Odprto, tehtano blago, ali pa v zavojih, narejenih v prevaro, naj se brezpogojno zavrne.

Svečarna na par

Alojzija Badorja

v Gorici, Semeniška ulica št. 24.

Odlikovana na raznih svetovnih razstavah, na vatikanski razstavi l. 1888. pa z

zlato svetinjo

1. Ponuja častiti duhovščini in čast. cerkvenim oskrbnistvom svoje sveče in torče iz čistega garantovanega čebelnega voska, izdelane pod nadzorstvom prečastitega knez nadškofijskega ordinarijata goriskega; na vseh je pritičjena tvorniška znamka, protokolovana v registrih c. kr. oblastinje.

Cena znaša **gld. 2.50** za kilo s plačilom po enem letu ali pa **3%** popusta pri takojšnjem plačilu. Naročila čez 4 kile pošiljajo se prosto poštine in stroškov za zavijanje.

2. Velikonočna sveča tudi iz čistega voska, okrašena z plohozrebo, cvetlicami in pozlačeniimi ornamentmi, kar se dela vse v vosku.

3. Velikonočne sveče s slikami na olje in tudi okrašeniimi z ornamentmi v dozdnevni slikariji.

4. Izdelujejo se tudi sveče in torče za razviličavo in pogrebe itd. namreč:

a) Sveče voščene l. sostava po avstrijskem načinu **gld. 2.20** kilo
b) Sveče voščene l. sostava po lombardskem in beneškem načinu **gld. 1.60** kilo.

Pogoji gornji.

5. Najfiniješe kadiło Lagrima Orientale **gld. 1.20** kilo.

6. Kadiło nižje vrste v zrnih **70** kr. kilo, kakor tudi storac in gumij Mirra.

Da so sveče iz pravega čistega čebelnega voska, garantuje se s 1000 gld.

Za vinogradnike.

Podpisane imam vedno v zalogi škropilnice, narejene iz medenine, močno ugačene, da se takó lahko ne zamažejo. — Pumpa se odpira z roko brez ključev; zaklopnice, škropilne cevi iz kavčuka morejo se menjati. Cevi so tudi za droben okrogel curek.

Popravlja škropilnice vseh vrst. Ima tudi opravevalke za žveplo.

Njegova delavnica priprav za vinogradnike je bila odlikovana na zadnji razstavi v Gorici l. 1891.

Maks. Ornella

V Ozki ulici (via Stretta) št. 1. v Gorici.

Edina tovarna

„Caffè Vittoria“

V TRSTU.

Kava „Vittoria“ je edina svoje vrste, kajti rabi se sama, kar je njena posebnost, da jej ni treba dodajati kolonijalne kave!

Z mlekom je slastna. Ako je pa primešano dvajsetino prave kave, postane izborna!

Kava „Vittoria“ se visoko ceni, kar je izredno zdravilna, okusna, krepilna in ekonomična. — Iz enega kila se dobi **80** večjih skledic kave.

S kavo „Vittoria“ prihranimo gotovo **200** odstotkov v primeri s kolonijalno kavo, katera, in sicer navadne vrste, pečena in zmleta ne stane pod **gld. 1.80**; dočim pa kava „Vittoria“ stane le **60** kr., dobiimo razloček **gld. 1.20**, kar je enako **200** odstotkom.

Kemična analiza gospoda **Augusta Vierterthalerja**, profesorja na c. kr. akademiji za kupčijo in mornarstvo; gospoda **Ivana Parhauza**, profesorja kemije in zapriseženega izvedenca; kemično-analitičnega-tehnološkega poskušališča **Ivana Henr. Huberja**, itd. itd. kakor tudi laskava mnenja mnogih odličnih zdravnikov (ki jo nazivajo kavo bodočnosti); ako še dostavimo, da to kavo rabijo že nekatere bolnišnice, dobroteljni zavodi, kolegiji in semenišča; dalje da konsumenti hlastno poprašujejo po nji — vse to sijajno potrjuje, da kavi „Vittoria“ tiče danes prvo mesto med vsemi do zdaj znanimi prinesili.

Gotovo je torej, da ho to kavo rabila vsaka rodbina, koji je mar zdravlje in štedaja.

Uzorcji brezplačno. — Za poskušnjo se razpošiljajo po pošti zavoji po **5** kil proti povzetju **3** gld., ako se je obrnil na založnika **R. du Ban v Trstu**, Piazza Lipsia 2.

Založnik v Gorici gosp. Ernest Stecker, Červinjanu gosp. Giuseppe Dreossi r. Franca.

Knjigarna in prodajalnica papirja

J. Pallich v Gorici

priporoča ilustrovane in modne časopise in knjige vseh vrst. Dalje priroča vseh vrst pisalnih in šolskih potrebnin po najnižjih cenah.

Svojo veliko zalogo olja iz oliv

priporoča

Enrico gm. Carlo Gortan.

via Caserma 4. Trst | naspr. pivarni Pilsen |

V vsaki župniji in županiji

sprejme se razumna, čislana in gnotno dobro stojčva oseba kot

zaupna oseba

z dobrimi postranskimi zaslužki v službo.

Pismene ponudbe je pošiljati pod

201 191. Graz, post. rest.

Vozni listi in tovarni listi v

Ameriko.

Kraljevski belgijski poštni parobrod

„Red Stearn Linie“ iz Antverpena

direktno v

New Jork & Philadelfijo

koncesijonovana črta, od c. kr. avstrijske vlade. Na uprašnja odgovarja točno: koncesijovan zastop

„Red Star Linie“

na DUNAJU, IV Weyringergasse 17

ali pri

JOSIP-U STRASSERJ-U

Statbureau & comiercieller Correspondent der k. k. Staatsbahnen in Innsbruck

Teodor Slabanja

srebrar V GORICI Görs ulica Morelli 17

se preporoča preč. duhovščini za napravo cerkvenih posod in oređij iz čistega srebra, alpaka in medenin: kot: **monstrane, kelihov**, itd. itd. po najnižji ceni v najnovejših in lepih oblikah. Sare reči popravim ter jih v ognju posrebeim in pozlatim.

Da si zamorejo tudi menj premožne cerkve o-misliti razne cerkvene stvari, se bodo po želji prečast. p. n. gospodov naročnikov prav ugodni plačilni pogoji staviłi ilustrovani cenik franko.

„Kupuj pri kovaču in ne pri kovačicu“ govori star pregovor.

To lahko rečemo o svojem zavodu, kajti le tako velika kupčija kakor moja, uni vsled ogroženega blaga in raznih prednostj nado stroškov, ki končno pripelje kupovalca na dolno.

Krasne uzorce zaslužkom brezplačno in poštine prosto. Bogata knjiga uzorcev, katrine določje se ni bilo, še posla k krojarem brez plačane poštnine.

Snovi za obleke.

Peruvijen, in doskin za visoko duhovščino, predpisano blago za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, ognjegašce, telovadce, živceje, sukna za biljardo in igralne urzce, za prestavljenje klobučje, polne plohe od 4-14 gld.

Cene vredno, pošteno, trpežno, čisto volneno sukno in ne cene čunje, ki niso vredne nič toľsko, kolikor stane krog, priporoča

Ivan Stikarofsky

v Brnu, ki je avstrijski

Največja zaloga sukna v vrednosti 1/2 mil. gld.

Razpošilja le s povzetjem

Dopisaje v nemškem, češkem, madjarskem, poljskem, italijanskem, francoskem in angleškem jeziku.

Čudovite kapljice

sv. Antona Padovanskega

Neprekosljavo zaradi čudovitih močij in odstranjo v kratkem času s preprosto rabo ene žličice dvakrat na dan, vsaktero bolezen želodčno, žlote žile, emolice, hipochondrije, na jetrih, skažene krvi.

Cene ene steklenice 30 kr.

Prodaja se v vseh glavnih lekarnicah na svetu. Za naročnje in pošiljatve poedno v lekarnici

Cristofolotti v Gorici.

Od preminogih zahval priobčujemo tu le dve:

V St. Štebri na Koroškem, 17 apr. Z velikim veseljem Vam naznanjam, da je moja mali ozdravela, ko je zaužila 2 stekl. Vaših slavnoznanih kapljic sv. Antona. Imela je krč v prsih, katerega mnogi zdravniki niso mogli ozdraviti, dokler me srečen slučaj ni opozoril na Vaše čudovito zdravilo. Posljite mi . . . itd. **Janez Konecnik.**

Mallenberg. Nad 20 let trpel sem na srčni bolezni, dokler nisem začel uživati slovečih kapljic sv. Antona. Prosim, da mi zopet pošljete . . . itd. **Johann Krautitsch.**

Primorec

„Primorec“ izhaja vsakih štirinajst dni kot priloga „Soči“ brezplačno; drugače stane po pošti ali na dom pošiljan za celo leto 80 kr.; za tuje države več poštne stroški. „Soča“ z „Gosp. Listom“ in „Primorcem“ stane na leto 4 gld. 40 kr. — Uredništvo in upravnništvo je v Tržni ulici (Mercato) 12. II.

Domači oglasi sprejemajo se le iz narodnih krogov. Plačujejo se: za šesteroštopno petito vrsto enkrat 5 kr., dvakrat 9 kr., trikrat 12 kr., večkrat po pogodbi. Vsa plačila vrše se naprej. — Posamične številke se prodajajo po 2 kr. — Rokopisi se ne vračajo.

Desetletnica „Goriške ljudske posojilnice“.

V sredo se je vršil letni občni zbor tega našega prekornega denarnega zavoda. Z letnim računom za upravno leto 1893., ki je bil soglasno odobren, dovršena je prva desetletnica. Pri tej priliki zdi se nam umestno, da pogledamo ob kratkem nazaj v desetletno dobo, v kateri se je ta prevažni narodni zavod prav lepo razvil in okreplil, da sme z najlepšimi nadanmi nadaljevati svoje delovanje v drugem desetletju.

L. 1882. je tedanji „Sočin“ urednik gosp. Fran Podgornik večkrat razpravljal potrebo posojilnice in hranilnice v Gorici, po vzgledu drugih enakih denarnih zavodov na Slovenskem, ter vspodbujal tedanje slovenske veljake, naj jo vsekakor in čim prej osnujejo. Tedanji vodja slovenske deželne knetijske šole g. Fran Povše je podpiral g. Podgornika v „Gospodarskem listu“, kateremu je bil urednik. Dne 11. januarja 1883. se je vršil občni zbor političnega društva „Sloga“, pri katerem je prišla v razgovor tudi potreba ljudske posojilnice in hranilnice. G. Fran Povše je utemeljeval potrebo takega zavoda in razložil vsestransko korist, katero bi donesla slovenskemu prebivalstvu v Gorici in v deželi sploh, na kar je bila soglasno sprejeta sledeča resolucija: „Občni zbor priznava nujno potrebo in korist ljudskih posojilnic in izvoli osnovalni odbor z nalogo, da ustanovi „Goriško ljudsko posojilnico“. V ta osnovalni odbor so bili izvoljeni gospodje: dr. N. Tonkli, ravnatelj; njegov namestnik dr. Aleksij Rojč; Matija Kravanja, nadskotjski kancelar, denarnicar; dr. Anton Gregorčič, knjigovodja; Ivan Berbenč, tajnik. — Osnovalni odbor je sestavil pravila, katera je 1. marca 1883. l. predložil c. kr. okrožnemu kot trgovskemu sodišču, da bi jih upisala v svoje registre. Okrožno sodišče je pravila zavrnilo zaradi nekaterih izrazov, ki se niso povsem ujemali z onimi, katere uporablja zakon z dne 9. aprila 1872.; dalje je naložilo, da mora predložiti tudi poverjeno laški ali nemški prevod pravil, čes., ker trgovinska knjiga, v katero bodo pravila zapisana, se vodi le v italijanskem in nemškem jeziku in ker okrožno sodišče ni pooblašeno samostojno opustiti stare navade. Da bi se ustanovitev preveč ne zavlekla, popravil je odbor pravila in priredil tudi nemško prestopo. Pravila so bila potem zopet predložena 9. aprila, ki so bila tudi vknjizena. Posojilnica je na to začela delovati 1. junija istega leta.

Koncem leta 1883. niso bili računski sklenjeni, ker je bil promet še majhen. Prvi račun je obsegal torej ves čas od 1. junija 1883. do 31. dec. 1883. Dasi je bil torej s koncem l. 1894., potrjen se je 10. letni račun, vendar je posojilnica do istega časa

poslovala že 10 let in 7 mesecev, a dne 8. prihodnjega meseca bo že 11. leto, kar so bila pravila drugič predložena okrožnemu sodišču.

V prvi desetletni dobi je posojilnica polagoma, a stanovitno napredovala od leta do leta: skokov ni delala, marveč previdno, korak za korakom, je širila svoje delovanje in utrjevala svoje stališče. Posojilnica je bila vedno v rokah razumnih, v denarnih poslih jako previdnih ter vestnih mož, ki so delovali za zavod z vsem ognjem svojega rodoljubnega prepričanja, da ljudska posojilnica bo kedaj velikega pomena za slovenski narod ob slovensko-laški jezikovni meji. In takemu požrtvovalnemu rodoljubju se imamo zahvaliti za svojo ljudsko posojilnico!

Iz letnega računa za l. 1893. povzemo, da je posojilnica imela 158.293 gld. 08 kr. prometa. Vseh deležev je 1953, kar da glavnice 19.530 gld. Vsa posojila znašajo 126.393 gld. 19 kr., hranilne vloge pa 94.519 gld. 30 kr. Reservnega zaklada je bilo koncem leta 6542 gld. 64 kr., v sled sklepa občnega zbora mu priraste od lanskega čistega dobička se 1500 gld.

Tako stoji naša ljudska posojilnica koncem prvega desetletja. Upamo, da bo z napredovanjem v dosedanjem zmishu. Ako se to zgodi, postane v teka drugega desetletja gotovo tako močan denarni zavod, da bo delal čast vsem Slovincem ob jezikovni meji. V to pomози Bog!

* * *

Občni zbor se je mogel v redu vršiti, ker ni bila zastopana le desetina deležev, kakor zahtevajo pravila, marveč skoro četrtina. Ravnatelj dr. Nikolaj Tonkli je pozdravil zborovalce in zahvalil jih, da so se zbora udeležili. Omenjal je ob kratkem delovanje ravnateljstva in še posebej poudarjal veliko požrtvovalnost denarničarja dr. Franca Kosa, ki veliko časa in truda žrtvuje našemu društvu. Zbor soglasno pritrjuje ravnateljevim besedam. — Na to čita tajnik Andrej Gabršček poročilo o društvenem delovanju v l. 1893., ki se odobri. Priglednik Franjo Ferfila prečita in pojasni račune za l. 1893., ki se odobri. Od čistega dobička 2098 gld. 12 kr. dobe društveniki po 5% deležnine, 1600 gld. pripade rezervnemu zalogu. Za „Slogine“ naše zavode se doloži dar 100 gld.

Pri volitvi je bilo soglasno potrjeno dosedanje ravnateljstvo in nadzorstvo, namreč: Ravnateljstvo: dr. Nik. Tonkli, dr. Franjo Kos, Franjo Ferfila, Ivan Dekleva in Andrej Gabršček; v nadzorstvo: mons. Fr. Avg. Kosuta, Valentin Kanceler, dr. Andrej Lisjak, Anton Erzen in Ivan Hausner.

Sklepamo to poročilce s srčno željo, da bi naša vrla ljudska posojilnica vstrajno hodila po dosedanj poti in tako pomagala

Slovincem v goriškem mestu tudi v ginotnem oziru do večjega ugleda pred svetom.

„Slovensko bralno in podporno društvo“ v Gorici.

Od kar se je to društvo prevstrojilo v zmishu zakona o društvenih bolniških blagajnicah, začelo je tako hitro napredovati, da mora v vsakem Slovincu vzbujati le veselje in zadovoljnost. Od istega časa namreč delavcem ni potreba biti zavarovanim tudi pri kaki okrajni bolniški blagajnici, ker naše podporno društvo popolnoma zadošča. Zato so začeli slovenski delavci zaporedoma zapuščati okrajno bolniško blagajnico, proti kateri imajo vse polno pritožb, in pristopati k našemu podpornemu društvu. Le v Gorici je že blizu 200 udov, ki redno plačujejo svoje tedenske prispevke, a ob potrebi še bolj redno dobivajo zdravniško pomoč, zdravila in dnevno denarno podporo.

Z dnem 15. junija 1893. je društvo storilo zopet korak dalje. Ustanovilo je namreč zunanji bolniški zalog. V tem oddelku se zavarujejo lahko delavci, ki stanujejo v goriški okolici ali tudi dalje na deželi. Pogoji so ugodnejši, vsekakor pa bolj gotovi, nego pri okrajni bolniški blagajnici goriški. To so naši delavci na deželi tudi spoznali, ker doslej jih je pristopilo že okoli 200, tako da je vseh podpornih udov blizu 400. — Poleg podpornikov je še 46 bralničarjev in 15 podpirateljev.

Občni zbor tega prekornega društva bo v nedeljo 1. aprila ob 2. popoldne v pritlični dvorani Marzinove gostilne. Dnevni red je že priobčila „Soča“, udje pa so dobili tiskan v roke ob enem z računom za l. 1893. Iz tega računa posnemamo sledeče podatke:

Upravni zalog je imel 355 gld. 23 kr. dohodkov ter 45 gld. 72 kr. zastankov; stroškov je pa bil 221 gld. 68 kr.; 61 gld. 88 kr. je bilo že med letom naloženih na obresti, v gotovini je pa ostalo 71 gld. 67 kr. — Vse imetje tega zaloga znaša 1572 gld. 84 kr.

Domači bolniški zalog je imel 1344 gld. 30 kr. dohodkov in le 132 gld. 56 kr. zastankov. Stroškov je bilo 1101 gld. 16 kr., 209 gld. 85 kr. je bilo že med letom naloženih na obresti, a v gotovini je ostalo 33 gld. 29 kr. — Vse imetje tega zaloga znaša 2594 gld. 57 kr.

Zunanji bolniški zalog je imel v kratkem času od 15. junija do konca leta že 613 gld. 40 kr. dohodkov, zastankov pa 16 gld. 23 kr. Stroškov je bilo 555 gld. 97 kr., 50 gld. je bilo med letom naloženih na obresti, v gotovini je pa ostalo 7 gld. 43 kr. — Imetje tega zaloga znaša 73 gld. 66 kr.

Iz tega kraškega posnelka iz računov je razvidno, kolike važnosti je to društvo za Slovence na Goriškem. Zató naj vsak rodoljuben slovenski delavec pristopi k temu društvu, pri katerem bo ob potrebi prav gotovo dobival zdravniško in določeno denarno pomoč.

Goriške novice.

V Gorici umrl je g. Zdenko Šustersi, gozdni kontrolor v 54 letu. Lahka mu zemljica!

Učni minister Madejski dospelje sinoči v Gorico, da se na svoje oči pouči o tukajšnjih šolskih razmerah. Kaj več povemo morebiti že v današnji „Soči“.

V Ajdovščini umrl je oče dveh znanih gg. učiteljev g. Matija Poniž v 84 letu. — Sijajen pogreb imel je 27. t. m. ob 10. zjutraj. — Naše odkritosrečno sožalje žalujočim. Naj v m. p.!

Četrta obravnava v eni in isti zadevi proti našemu uredniku se bo vršila pred okrožnim sodiščem 2. t. m. Državno pravdnništvo je tožilo našega urednika zaradi zanemarjanja dolžne paznosti v zadevi tistih radodarnih doneskov v pokritje naših stroškov v zadnji tiskovni pravdi. Ker je prvi sodnik izrekel, da ni pristojen soditi v tej zadevi, podal je državni pravdnik utok, vsled katerega je okrožno sodišče razsodilo, da prvi sodnik naj izreče svojo sodbo. Na to se je vršila pri mestno odrejenim sodišču tretja obravnava, pri kateri je bil urednik oproščen. Na to je državni pravdnik podal zopet utok, vsled katerega se bo vršila četrta obravnava v ponedeljek. To je pač pravi „križev pot!“

Zanimiva demonstracija. — Znano je, da mestni zastop goriški je demonstrativno prekrstil ulico Vetturini v „Via Carlo Favetti“. Na migljaj iz Trsta je pa opustil izvršitev tega sklepa, sicer bi utegnil biti mestni zastop razpuščen. — V soboto po noči so „neznani mladiči“ po vsej ulici z rdečo barvo natiskali po zidovih napis „Via C. Favetti“; takih napisov je bilo okoli 50. — Ko je šel neki znan Slovenec v nedeljo po tej ulici, stala je ondu nenavadna gruča znanih mladičev, ki so kričali: „Un altra volta faremo più grande“ (Drugič naredimo večje). — V torek so merodajni krogi dali one napise odstraniti s tem, da so jih pobelili z apnom. — „Corriere“ je seveda ves navdušen, ker se je to zgodilo in pravi, da ta čin je glasen „vo populi“, ki pozivlja mestno gosposko, naj bi vendar že izvršila starašinski sklep. — Merodajni krogi naj si iz tega slučaja naredé primerno sliko o tukajšnjih odnošajih. Ako so pa njim take razmere ljube, zakaj bi se mi Slovenci jezili radi njih?

Lepo vreme smo imeli za velikonočne praznike, da lepšega si nismo mogli želeli. — Ta teden so pa ljudje prav pridno nadaljevali svoja spomladna opravila na polju in v vinogradih.

Uspehi vsiljene deputacije. — Dr. Venati, dr. Marani in Kürner so dosegli na Dunaju grozovite uspehe. Čujte! Dosegli so, da je ministerstvo ovrгло izvolitev učiteljskega zastopnika gosp. Antona Jacobija v mestnem šolskem svetu. — No, zdaj je goriški kapital rešen, ko so naše deviške goske s svojim kvakanjem prevpile celó deželni šolski svet. Ker imajo naše device v učiteljski konferenci večino, pošljejo lahko kakega učiteljskega zastopnika v križu v mestni šolski svet goriški. Take uspehe so dosegli gospodje na Dunaju! Na čegave stroške vsa ta zabava treh gospodov?

Slovenscina pri sodiščih. — „Corriere“ poroča s strahom in trepetom, da pretekli teden so bili povabljeni vsi svetovalstveni avskultanti pri goriškem okrožnem sodišču, da morajo v enem letu narediti usluho in plačeno izpit iz slovenskega jezika, ako sploh hočejo ostati v sodniški službi. — Prav! Toda izpiti bodo morali biti temeljiti, ne pa, da bo vsaka ničarija že zadostna, kakor se je godilo doslej!

Neprevidena smrt. — Sobni slikar in mestni godec Andrej Gratton je danes teden delal v neki hiši v Vrtni ulici. Ko je prenehal z delom, da bi si zvil smodčico, zgrudil se je na tla in bil takej mrtev. Zadel ga je kap.

Šolske knjige. — Osrednja zaloga šolskih knjig je letos namenila ubožnim učencem na Primorskem za 5896 gld. knjig. Od teh pride: za Gorico 62 gld., za goriško okolico 855 gld., za gradiščanski okraj 794 gld., za tolminski 379 gld., za sežanski 361 gld., za c. kr. vadnice pa 99 gld.

V Ločniku otvori „Lega Nazionale“ svoje zabavišče (otroški vrt), kar je deželni šolski svet dovolil v seji 24. februarja. — Slovensko zabavišče šteje 30 otročičev, ki izbornu uspevajo.

Iz goriške okolice nam dohajajo še vedno pritožbe, da znani goriški lahončki ne dajo miru, pač pa da vedno in vedno dražijo, izzivajo in žalijo domačine s svojimi nečednimi pesmami in psovskami. Treba bo, začeti pritoževati se še na druge načine, da se malce ohladé prevroči živci nekaterih goriških mladičev.

Zopet tatovi — Pred štirimi tedni so neznani tatovi okradli Sirkovo štacuno pri soškem mostu v Gorici. V ponedeljek po noči so tatovi zopet lomili v štacuno, toda nepoklicane priče so jih motile v tej ponočni zabavi, da so jezni opustili delo, pobrali šila in kopita ter zbežali.

Uradni listi. — Že večkrat so se slišale pritožbe, da mnogi uradni listi neprimerno drago računijo razne oglase in razglase, kar zlasti revnejše ljudske kroge kaj hudo tkači, ker morajo n. pr. razne oglase, dražbe itd. kaj drago plačevati. Celó v državnem zboru so se že čule te pritožbe. — Te dni smo imeli sami priliko, prepričati se o veliki draginji tržaškega uradnega lista „Osservatore Triestino“. Za priobčenje razsodbe v znani tiskovni pravdi prof. Babscha proti „Soči“ je namreč računil 10 gld. 90 kr. Ali mari gospóda misli, da bankovci na murvah rastejo?!

Nalezljiva bolezen med otroci je nastala v nekaterih krajih naše Furlanije, zlasti v San Martinu. Enemu samemu ožetu so h kratu zboleli štirje otroci, katerih dvoje je umrlo v 24. urah. Oblastni je so takoj storile vse mogoče previdnostne korake, da bi se bolezen ne razširila.

V Sv. Križu pri Nabrežini se vedno zamača nova šolsko poslopje društva „Lega Nazionale“, da bi bilo izročeno šolskemu namenu. Te dneve pa naznanjajo časopisi, da je deželni šolski svet dovolil otvoritev šole. — Pozor!

Notar v Sežani. — Pravosodni minister je premestil ajdovskega notarja dr. Antona Ballabena v Sežano. — Dr. B. sicer zná toliko slovenski, da po vedno enakem kopitu spisuje pogodbe in razna notarska pisma, vendar Sežancem ne častitamo na tej pridobitvi.

Furlanska železnica se svečano otvori najbrže že 20. maja. Furlani se radostno pripravljajo, da dostojno proslavijo ta dan. — Prav! Kaj pa z vipavsko železnico? Ali je res vse zaspalo?

V Joanizu na Furlanskem so imeli pretekli teden precej hud požar. Pogorela je hiša in gospodarsko poslopje; rešili niso skoro nič. Škode je okoli 2400 gld.; zavarovano je bilo pri „Feniksu“.

Ostala Slovenija

Nj. Vel. cesar v Opatiji. — V Opatiji in vsej okolici se delajo velike priprave, da slovesno sprejmejo Nj. Vel. cesarja, ki dospé tja v soboto, da poseti nemško cesarsko dvojico, ki biva že nekaj časa v Opatiji. — Opatija, Volosko in vse bližnje vasi ob morju bodo nakičene z zastavami in cvetjem, na gorah bodo se pa prižigali kresovi. Mudil se bode cesar le nekaj ur v Opatiji ter ostane na krovu parnika „Fantasie“. V veliki dvorani vile Angiolina pa bode slovesen obed, katerega se poleg nemške cesarske rodbine in cesarja udeleži še kakih 100 oseb.

Umrl je 23. t. m. v Trstu ruski konzul, zavni svetnik Aleksander pl. Kolomine. Pokojnik bil je tam obče znana in priljubljena oseba.

Umrl je v Temesvaru g. Josip Horak, profesor na lamošnji gimnaziji, brat pokojne gospe Murnikove. Čuden slučaj nanesele je, da sta oba ob istem času se preselila v večnost. Bodi mu blag spomin!

Umrl škof. — Dne 26. t. m. umrl je nenadoma šibenški škof msgr. Fosco. Zadrski in razni drugi dalmatinski listi obžalujejo smrt vrhovnega dušnega pastirja, ker ni bil le samo izvrsten duhovnik, ampak tudi član — „Lega nazionale“. Ali je poslednje trditev teh listov resnična, ne vemo.

Odpovedi mandatov. — Istrski laški poslanci se odpovedajo svojim mandatom. Tako sta storila dr. Constantini in Fragiaco in govori se celo, da ju namerava posnemati tudi dež. glavar dr. Campitelli. Tržaški kričač „Il Piccolo“ pravi, da so temu povod razmere, ki so zavladale v poreski zbornici zaradi „narodnega jezika“, kajti prisle so do obravnave interpelacije stavljene v „tujih“ jezikih, t. j. v slov. in hrvaškem. No, gospodje Italijani se bodo morali tudi tem dvem jezikom privaditi, ki v Istri nikakor niso tako tuji, kakor smelo trdijo nekateri predrzneži.

Mesto vencev na krsto nepozabne rodoljubkinje gospe Marije Murnikove prihajajo glavnemu vodstvu društva sv. Cirila in Metoda precejšnje svote. Istotako za zgradbo „Nar. doma“. Živeli rodoljubni darovalci i njih nasledniki!

„Podporno društvo“ za slovenske velikošolce na Dunaju, prejelo je tudi lepe velikonočno darilo v podobi „kron“. — Bog plati stočero blage i požrtovalne prijatelje marljivih a revnih slovenskih velikošolcev na Dunaju.

Koncert na korist istrskim bratom je priredila Zagrebska akademična mladina, ki se je zaključil sijajno. Sodelovala so vsa zagrebska pevska društva. Udeležba je bila tako ogromna, da je čistega dohodka „tisoč kron“ ki se izroče družbi „sv. Cirila in Metoda“ za Istro.

Hranilnica in posojilnica v Klečah, na Koroškem izvrstno deluje. V prvih dveh uradnih dneh imela je nad 5000 gld. prometa. Ulog ima zdaj že rad 18.000 gld. navzlic nasprotne agitacije.

Predržnost. — Neka tvrdka „Frau Otto Strauss“ v Draždanah pošilja ravnateljem ljubljanskih ljudskih šol slabo izdelane podobice nemškega cesarja in cesarice s prošnjo, naj nabirajo mej učenci denar za te podobice, ki se dobivajo po 10 pfenigov. — Kakor se kaže, sodijo vrli Nemci tam v „nemškem rajhu“, da spada tudi Avstrija že k Prusiji. — Morda dobijo še naši ravnatelji od kake laške knjigotrznice za razprodajo „laško obitelj“. — Mogoče bi pomagalo propadajočo obljubljeno deželo podpreti z avstrijskimi kronami.

Čudno zabavo ima v Ljubljani neki častnik, da z okna strelja s samokresom na kuretnino na cesti. — Sosedje so se na pristojno mesto pritožili.

Električno razsvetlavo dobe v Ljubljani. V kratkem pride v Ljubljano zastopnik tvrdke Ganz in drugovi, in bode javno predaval o projektovani električni napravi za razsvetlavo in za prenos električne moči. — O načrtih, katere je predložila imenovana tvrdka občinskemu zastopu, se vrše natančna posvetovanja v posebni komisiji.

Na znanstvenem potovanju ustavil se je, priselci iz Zagreba, za nekaj dni v „beli“ Ljubljani g. Platon Andrejevič Kulakovskij, profesor Varšavskega vseučilišča, da se pouči o kulturnih razmerah slovenskega naroda.

V Vipolžah je nedavno pustila neka mati otroka v zibelki pri ognju na ognjišču. Ko je šla mati po opravilu iz kuhinje, stegoval se je otrok iz zibelke proti ognju, zibelka se je prekuenila in otrok je padel v ogenj. Mati je na krik otroka sicer prihitela k ognjišču, a prepozno: otrok je malo časa potem umrl za opeklinami. Matere, pazite na otroke!

Pokopališče v Celovcu, ki je zdaj pri St. Rupertu, se razširi, oziroma priredil se nov na zapadni strani ceste z malo kapelico. To bi stalo 16.000 gld. Na severu mesta pa bi se napravilo povsem novo pokopališče, za katero so proračunjeni troški na 48.000 gld.

Pri zagrebški stolni cerkvi se bodo leta letos dokončala do podstrešja oba stolpa, ker je na razpolaganje v to svrhu 52.000 gld. Zdaj se popravlja v stolni cerkvi nadškofov prestolni sedež in se prenovljajo stanovanja v nadškofijski palači.

Mehka zima. — V Dalmaciji je bila cvetno nedeljo med oljkami in palmami, katere je blagoslovil tamošnji župnik, tudi letošnja trta, kakih 13 cm. dolga, na kateri je bil že popolnoma razvit grozdčič. Redka prikazen — v tem času.

„Živo žabo“ je na Hrvaškem minulo jesen popil 22-letni pastir, pozno v večer, ko je prišel s paše, nagnivši se pri nekem potoku do vode. Do letošnjega pusta je trpel vročne bolečine v želodcu in nikdo mu ni mogel pomagati. Konečno se je posrečilo zdravniku, da je vrgel iz sebe „živo žabo“ in je zdaj popolnoma zdrav.

Za rezerviste. — Vojno ministerstvo je glede na vojaške vaje dovolilo nekaj olajšav. Za častnike in kadete bodo trajale 28 dni, za rezerviste in rezervne namestnike pa samo 13 dni.

Čuden dvoboj. — V Kloštaru na Hrvaškem domislila sta si dva prijatelja, ko sta se dobro napila, da poskusita v dvoboju s pestmi svojo telesno moč. Kmalu pa sta se, razgreta od vina, popolnoma stepla, da je v togoči jeden odgriznil drugu svojemu nos — drug pa zmagalec dva prsta desne roke.

RAZNOTEROSTI.

Razpor v ministerstvu. — Razni listi pišejo, da med nekaterimi ministri je nastal nemajhen razpor. Zlasti na grofa Wurmbanda so nekateri ministri nejevoljni, zlasti poljski minister Jaworski. Grof Wurmband je namreč v nekem državnozbornem odseku na neverojeten način oštel poljskega poslanca Kozłowskega, kar je Poljake razdražilo. Pa tudi nekateri govori grofa W. niso ugajali Poljakom, niti drugim strankam koalicije. — Tudi ministru Schönborn in Falkenhayn sta baje jako nezadovoljna s položajem.

Grof Hohenwart baje umakne svoj načrt nove volilne reforme, ko se je uveril, da niti konservativni klub ne mara za njo. Njegov načrt ugaja le Poljakom in veleposelnikom. Tudi slovenski katoliški poslanec Šuklje izjavil se je proti nji v imenu svojih tovaršev v konservativnem klubu. Da so „liberalni“ slovenski poslanci v jugoslovanski proti nji, umeje se že samo po sebi.

Na Dunaju se vršita od nedelje ves teden dva velika shoda kmečke in socialistiške stranke. Udeležba je velika, a red se nikjer ne moti. Shoda razpravljata o splošni volilni pravici, o štrajkih in sploh o drugih uprašanjih obojega stana. — Ker je pri socialistiškem shodu mnogo Čehov, vrše se razprave tudi v češkem jeziku.

V Budimpešti vršile so se velike demonstracije povodom Košutove smrti. Izgredov se je udeleževalo na tisoče ljudi, med temi tudi mnogo žensk. Ker je moralo redarstvo delati mir, nastali so pretepi med njimi in razsajaleci; večje število oseb je ranjenih. Demonstracije imajo očitno protidinstičen pomen. Zato so razsajaleci tudi jako v časih nekaterih naših vročokrvnih neodrešencev.

Ogrsko ministerstvo Wekerle in Košut. Kdor se je veter, žanje vihar. O resničnosti tega pregovora se utegne v kratkem prepričati ministerstvo Wekerlejevo. Da pripomore do zmage svojim ne le nepotrebnim, ampak skrajno pogubnim, kar verski stvari sovražnim cerkvenim predlogom, pozvalo je na pomoč avtoriteto zagrizenega revolucionarja Košuta. Ta poslednji naj bi primoral svoje avstrijski državi in dinastiji sovražne somišljenike, da glasujejo za cerkvene predloge, kar ne bi bili sicer storili na noben način — že zato ne, ker jim je sedanje ministerstvo veliko premalo brutalno nasproti nemadbarskim narodnostim. Košut je res prišlo na pomoč — ali prinesel je Wekerlejevi vladi pravi dunajski dar. Stvar bi se bila morda posrečila, da ni Košut umrl popre, predno so se vsprejele zakonske predloge. Tako pa je smrt Košutova napravila debelo črto čez vse račune in iz groba tega revolucionarja in najdoslednejšega neprijatelja avstrijske dinastije pripihal je vihar, ki brzkone odnese sedanje ministerstvo. Oni in isti prijatelji Košutovi, katere je vlada poklicala v boj za svoje cerkvene predloge, zahtevajo

sedaj za to „uslugo“ tako plačilo, kakoršnega jim ne more dati ni Wekerlejevo ni nobeno drugo ministerstvo, imenovano in postavljeno od Njeg. Velikanstva, cesarja avstrijskega in kralja Ogrskega. Madjarski srditeži zahtevajo namreč, da državni zbor s posebnim zakonom proslavi „zasluge“ Košutove, „zasluge“, nabrane v strasnem boju proti lastnemu kralju. Ni treba praviti, da bi tak sklep značil najgrše razžaljenje za krono in dinastijo. Toliče drznosti ne prisojamo nijednemu državniku ogrskemu, da bi si upal pred cesarski in kraljevi prestol s takimi predlogi. A demonstracije, ki so se dogajale pri prvi vesti o smrti Košutovi in ki se skoro gotovo obnove še v večji meri, ko pripeljejo Košutovo truplo v Budimpešto, kažejo, da ogrski šovinisti ne poznajo nikakih ozirov do krone in dinastije. Zato pa je zašlo Wekerlevo ministerstvo v zagato, iz katere ni rešitve: ali zamera pri kroni, ali pa pri javnem menenju, kolikor je zavisno od ogrskih šovinstov. Kdor se je veter, žanje vihar.

Vatikan in Poljaki. — Papež je izdal na poljske škofe posebno encikliko, ki obuja splošno zanimanje. V njej omenja najprej slavno preteklost poljsko in udanost poljskega naroda za katoliško cerkev, potem pa razlaga misijo papeštva, ki ničesar ne uči, kar bi bilo naperjeno zoper moč vladarjev in srečo narodov. Glede poljskih katolikov na Ruskem pravi enciklika, da je papež l. 1882. sklenil dogovor, s katerim se je škofom zagotovilo neomejeno vodstvo semenišč, nadškofu Peterburskemu obsežna jurisdikcija in več drugih ugodnosti za duhovščino. To se je doseglo s posebno prošnjo na carja, čegar pravičnost slavi enciklika z iskrenimi besedami. Papež opominja potem poljske škofe na Ruskem, naj čuvajo pravice katoliške cerkve, a upli-vajo naj tudi na vernike, da ne bodo žalili ruske vlade in se držali konvencije, sklenjene med Rusijo in Vatikanom. Avstrijskim Poljakom priporoča papež, naj hvaležno priznavajo versko gorečnost svojega vladarja, ter naj pospešujejo interese Krakovskega vseučilišča in cerkvenih redov, zlasti bazilijanskega redu, od katerega pričakuje papež, da bo pripomogel, da se zopet oživi slava maloruske cerkve. Pruske Poljake tolaži papež s tem, da jih opozarja, da imajo sedaj narodnega nadškofa. Zato jih opominja, naj spoštujejo zakone in naj se zanašajo na dobrohotnost cesarjevo.

Stekel volk ogrizel je v guberniji Kaluški na Ruskem nad 60 oseb, katerih so nekatere že umrle; 30 teh nesrečnikov pa so odvedli v Moskvo v tamošnji Pasteurjev zavod v Aleksandrovi bolnici.

Posledice alkohola. — V nižje-avstrijski blaznici je naraslo število blaznih tako, da primanjkuje prestora. Tudi drugod silno narašča število umobolnih. Mnogo je krivo tej prikazni pijančevanje, posebno pa žganje, ki kot pravi peklenski strup uničuje človeški rod telesno in duševno.

Roparji na dunavskem otoku. — Zemunski orožniki so zasledili na dunavskem otoku pri Novih Ranovcih roparsko četo starih mož, ki so bili oboroženi z Werndllovimi puškami. Četovodja Merdić je bil v boji ustreljen, ostale tri roparje pa so orožniki ujeli in odvedli v zapor.

Nevaren popotnik. — V Marsellu moral je izstopiti iz vlaka, ki vozi iz Nizze v Pariz, neki potnik, ker se je nespodobno obnašal proti drugim potnikom, ki so bili v

istem kupeji. Spoznali so ga v Marsellu, da je nevaren anarhist. V njegovem kovčegu so našli več bomb.

Zgorel blazen. — V okrožni blaznici v Monakovem zgorel je blazen človek, kate-rega so stražniki po kopelji morali drgniti s špiritom. Mej tem opraviлом je jeden čuvajev prižgal smodko, špirit se je po nesreči vnel — in bolnik je našel grozno smrt v plamenu.

Neprestreljivi oklop. — Berolinski listi poročajo, da sta umetnika strelca Leon Martin in Western pridobila izumitelja neprestreljivega oklopa Dowe-a iz Mannheima, za to, da nastopi javno v Londonu, Parizu in na Dunaju, da pusti streljati na sé v svojem neprestreljivem oklopu.

Bogati zapustnik. — K posestniku Josipu Kemendyju v Zala-Szántó-u je došel v lanskem poletju neki star mož; ta mu pové, da se zove Ljudevit Takács, da je hondvédski major iz l. 1848. in oddaljen sorodnik njegove rodbine; in izrazil se nadalje, da namerava svoje stare dni preživeti pri svojih ljudeh. Kot nagrado je obljubil, da bode svojim sorodnikom oporočno volil svoja obširna posestva, ki leže nekje v Peštanski županiji. Poslali so po kr. notarja Géza Milkovića, ki je napisal oporoko starega gospoda. Za glavnega dediča je postavil rodbino Kemendyjevo, za izvrševalca poslednje volje pa posestnika Josipa Juhásza v Kerégyházu. Odslej je živel dobri starček po knežje, tako so mu na vse načine stregli. Dne 12. decembra l. l. pa je zatisnil oči za vedno. Koj po pogrebu, ki je bil jako sijajen, so odprli oporoko. Ali kedo bi mogel opisati grozo prekanjene rodbine Kemendyjeve, ko se je izkazalo, da ni imel ta Takács v Peštanski županiji nikoli nikakih posestev in da sta on, kakor tudi izvrševalec oporoke Juhász do cela neznana. Stari zvitorepec si je bil vso stvar izmislil le zategadelj, da si na večer svojega življenja zagotovi brezskrbno življenje.

Samomor milijonarja čudaka. — V Marsellu usmrtil se je na svojem posestvu milijonar Semana, ki je bil pravi čudak. Dal si je napraviti bogato okičeno rakev, v kateri je imel vse udobnosti in ki je bila tudi razsvetljena s kandelabri. V to rakev se je zaprl in se usmrtil s plinom prižganega oglja. Sluga ga je našel že mrtvega.

Umor v jetniški celici. — V preiskovalnem zaporu sodišča v Norimbergu ubila sta dne 18. t. m. dva jetnika svojega tovariša, s katerim sta se bila sprla.

Anarhističen izgred. — Med procesijo v La Coruni na Španskem streljal je neki Jasquez mej procesijo s pištolo na podobe božje ter klical: „Živela anarhija!“ Potem je vrigel orožje proč in pobegnil, razburjeno ljudstvo pa ga je dohitelo in bi ga bilo umorilo da ni posredovala policija, ki ga je dejala pod kljuko.

Roparstvo na Sardinjskem otoku. — Bogatega Angleža, milijonarja Percu-a, ki se je s svojo sestro peljal iz Sassari-a na deželo, so napadli na cesti roparji in so odvedli oba v gorovje. Ko je dal častno besedo, da pošlje odkupnino 200.000 lir, izpustili so ga, sestra pa je ostala v poroštvo, dokler ni poslal obljubljenih svote.

Roparstvo v Italiji. — Na cesti v Ravenu napadla je minuli teden roparska

četa 10 oboroženih mož v mesto idoče kmete in jih mnogo oropala. Mnogoštevilnim karabinijerjem se ni posrečilo, zasačiti predrzne domače roparje. — In v tako deželo so zaljubljeni naši neodrešenci!

Orglje iz bambusa. V jezuitski cerkvi v Shangaju je sestavil neki kitajski jezuit orglje, si imajo vse piščali iz bambusa. Glas teh piščalk je baje izredno lep in prijeten, da si ni moč misliti kaj ušesu bolj ugodnega. Poleg tega so te orglje za dve tretjini ceneje nego orglje, ki imajo kovinske piščali.

Gledališče pogorelo. Malo cesarsko gledališče v Varšavi je zgorelo te dni popolnoma. Ogenj je nastal proti tretji uri zjutraj v garderobi. Ponesrečil se ni nihče. Leta 1883. zgorelo je drugo gledališče v Varšavi in je takrat zlobna roka zanetila ogenj. Kako je zdaj nastal požar, ni znano.

Mrtič v kovčegu. Na Angleškem so zaprli Avstrijanko po imenu Marija Hermann, ker je obtožena, da je umorila nekega Steffensa, s katerim je žvela. Mrtvo truplo so našli v nekem kovčegu v njenem stanovanju. Steffens je bil 76 let star.

Celo družino umorili so blizo mesta Ustkamerogorsk v Sibiriji, namreč: 75 letnega deda, njega sina, ženo in petero vnukov. Potem so hišo oropali vsega, ker je bilo vredno in zažgali. — O morileh ni sledu.

Pariški krvnik sloveči Deibler, umrl je dne 18. t. m. v Parizu v 60. letu svoje dobe. Deibler je bil v državni službi francoske republike od leta 1879. V teku teh 15 let obglavil je postavno in redno nič manj kot 90 oseb. Zadnji bil je anarhist Vaillant. Deibler je mislil prositi za umirovljenje, ko dopolni stotino obglavljenj, toda moral se je prej umakniti.

Za kratek čas.

Pred sodiščem. „Sodnik: „Viste torej ono noč videl zatočenca? Ali morete to s prisego potrditi?“

Priča: „Prisegi bi prav za prav ne mogel, toda liter vina bi stavil, da je bil on.“

Ponižnost. — Gospod: „Janez, meni se je sanjalo, da sem te srečal in ...“

Janez: „Odpustite, milostljivi gospod, ker vas nisem pozdravil.“

Skrben oče. — Oče Miha je hotel narediti sinu veselje: kupil mu je lep dežnik in dejal: „Jože, tu imaš, pa pazi, da se ti ne zmoči.“

Skopuh. — Neki skopuh je hodil sam kupovat potrebno blago za hišo. „Dajte mi kilo ementalkega sira; toda, če mogoče, brez luknjic, kajti zadnje jih je bilo gotovo za pol kila.“

Tanka vest. — Meta: „Moj mož je tako dober, tako, da če se mu samo sanja, da je kaj ukradel, drugi dan precej na policijo teče, ter se ovadi, da se mu je sanjalo, da je kradel.“

Urša: Veš kaj Meta, tudi moj ni preslab, če se mu posreči, da kaj ukrade, — pa misli samo, da se mu je sanjalo.“

Logika. — Sobarica: „Zunaj je gospod. Klepet ter bi rada govorila z milostno gospo.“

Gospa: „Tako! Reci, da mi je slabo, bole me zobje.“

Sobarica: „Tako ni mogoče reči.“

Gospa: „Zakaj ne?“

Sobarica: „Ker gospa vé, da imate vse zobe ponarejene.“

Izdajatelj in urednik A. Gabršček.

Tiska „Goriška Tiskarna“ A. Gabršček.

I. Cej gostilničar v Židovski ulici št. 5 toči naravno brisko vino.

Andrej Jakil, tovarnar usnja v Rupi, ima svojo prodajalnico v Gorici na levem voglu s Koruja v Gosposko ulico. Usnje na podplate vseh vrst prodaja po zmernih cenah. Enako druge potrebščine za čevljarje.

Franc Bensa v ozki ulici št. 8 v Gorici, prodaja vsakovrstno usnje, podplate, kopita, sploh vsa orodja in potrebščine za čevljarje. Zagotavlja dobro blago po zmernih cenah zato se sl. občinstvu priporoča za obilen obisk.

Franjo Jakil

tovarna kož v Rupi p. Miren in zaloga usnja v Gorici Raštel št. 9.

Novine Franc,

mizarski mojster, ima svojo delavnico v Ozki ulici (Via Stretta) v Gorici št. 1. Priporoča se slovenskim rojakom.

Naznanilo.

Zaloga vrhniškega piva, pod vodstvom **Joška Rovana v Robatišcu št. 18**, priporoča se P. N. gostilničarjem v mestu in deželi za cenjena naročila. Cene piva za deželo so jako znižane. Steklenice napolnjene so v pivarni na Vrhniki - za kar se rabi izključno le dobro uležano pivo.

Ivan Druša

na Travniku, ima bogato zalogo vsakovrstnega usnja ter raznega orodja in potrebščin za čevljarje. Prodaja na drobno in na debelo.

Anton Koren

trgovca v Gosposki ulici, prodaja razno lončarsko, porcelanasto in stekleno blago, reže in vklada šipe v okna, reže in napravi okvirje za zrcala in podobno.

Ivan Reja

krčmar „Alla Colomba“ za veliko vojašnico na desnem voglu v ulico Morrelli, toči domača vina in ima domačo kuhinjo. Cene prav zmerne.

Peter Birs

gostilničar pri veliki cerkvi (Corte Garavaglia št. 4) priporoča sl. občinstvu izborna domača vina, vedno dobro sveže pivo, domačo kuhinjo; postrežba točna.

Anton Obidič

čevljar v Semeniški ulici št. 4, se priporoča Slovincem v mestu in okolici za blagohotna naročila.

Ivan Kavčič

veletržec na Kornu ima zalogo Dreherjevega piva ter žita, moka, soli in otrobij.

Ivan Pečenko

veletržec z vinom (na debelo v Vrtni ulici št. 8 poleg ljudskega vrta na desno) prodaja nad 56 litrov po najnižjih cenah pristna bela in črna vina, in sicer: Vipavska, furlanska. Zagotavlja dobro, pristno blago, točno postrežbo in nizke cene.

Ant. Jeretič

za veliko vojašnico v Gorici prodaja vse izdelke, ki spadajo v šolsko in pisarniško rabo kot: papir, peresa, svinčnike, knjižice, knjige za upisovanje, itd. Pisanke in ri-anke iz dobrega papirja izdeluje v svoji delavnici, na kar se slavno uveljavilo še posebno opozarja.

Ivan Dekleva

veletržec z vinom v Gorici ima v svojih založnicah vedno na izbiro vsakovrstna domača vina bela in črna istrijanska ter bela dalmatinska. Pisarnica se nahaja v Magistratni ulici. Prodaja na debelo.

Anton Fon

v Semeniški ulici ima prodajalnico vsakovrstnih klubov in kap ter gostilnico. Toči vedno dobra in naravna vina.

Martin Poveraj

civilni in vojaški krojač v Gorici, priporoča svojo veliko zalogo blaga kakor tudi gotovih oidek. Dalje: srajce, spodnje bluze, zavratnice, civilne, vojaške in uradniške ovrtnike, salije z vsvo opravo, zlate in sreberne zvezde skratka vse, kar je potrebno za gospodo vsakega stanu. Oblike po naročilih izdeluje točno in po nizki ceni.

Spominjajte se o vsaki priliki šolske dece v „Slogi“ učnih zavodih.